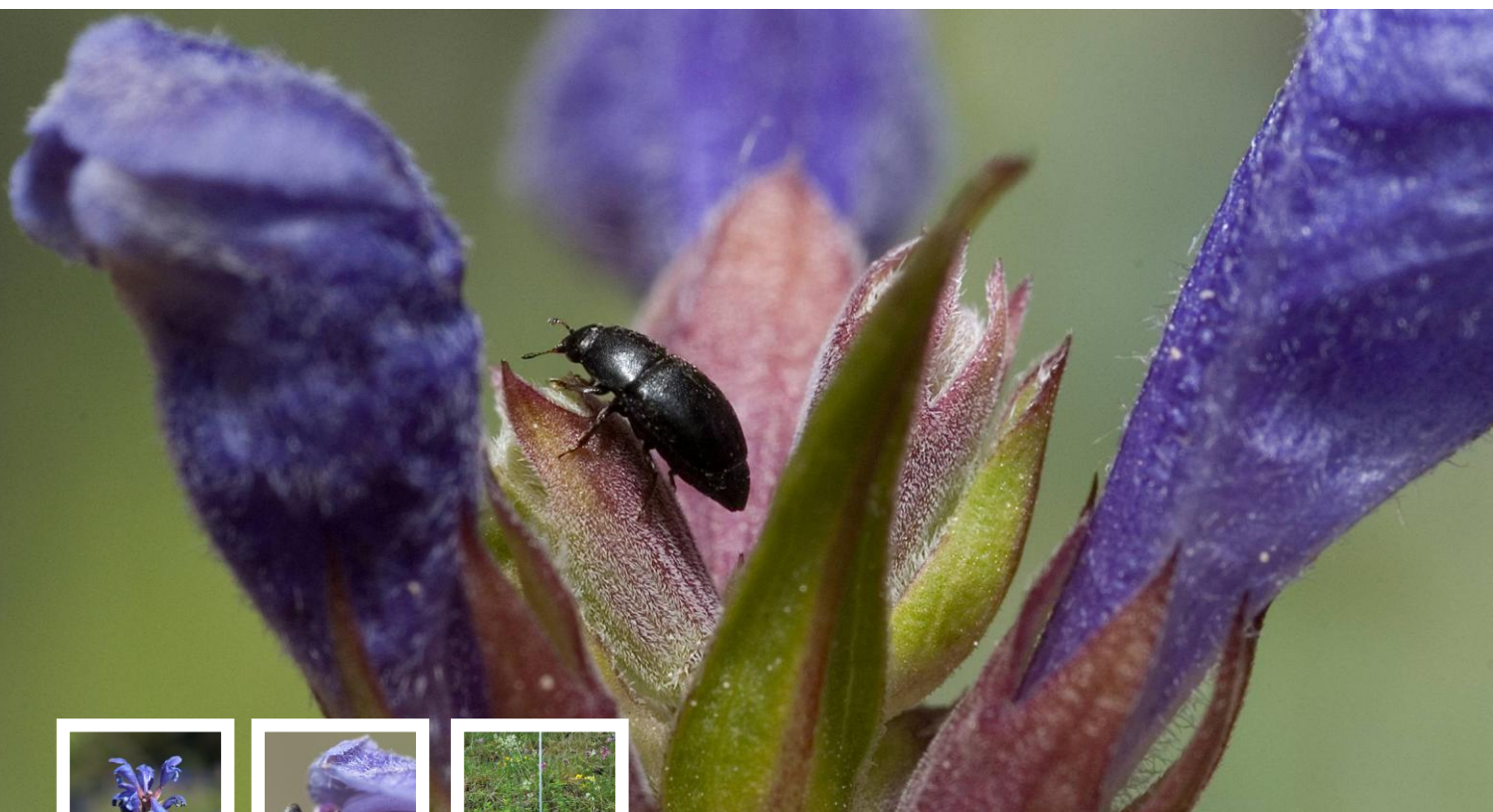

FYLKESMANNEN I OSLO OG AKERSHUS
MILJØVERNAVDELINGEN

Kartlegging av dragehodeglansbille (*Thymogethes norvegicus*) på Østlandet 2010

FYLKESMANNEN I OSLO OG AKERSHUS

Miljøvern avdelingen

Postboks 8111, Dep. 0032 OSLO

Telefon 22 00 35 00 – E-post: postmottak@fmoa.no

Tittel: Kartlegging av dragehodeglansbille (<i>Thymogethes norvegicus</i>) på Østlandet 2010	Rapport nr.: 1/2011
	Dato: 28.01.2011

Forfatter: Hallvard Elven – Naturhistorisk museum, Universitetet i Oslo	Antall sider: 12 + vedlegg
Prosjektansvarlige: Geir Søli – Naturhistorisk museum, Universitetet i Oslo Øystein Røsok og Karoline Bredland, Miljøvern avdelingen, Fylkesmannen i Oslo og Akershus	ISBN: 978-82-7473-205-6 ISSN: 0802 - 0582
Prosjektleder: Øystein Røsok Miljøvern avdelingen, Fylkesmannen i Oslo og Akershus	

Sammendrag:

Den sjeldne billearten dragehodeglansbille er på verdensbasis bare kjent fra Norge og Kaliningrad. I Norge har arten inntil nylig bare vært kjent fra Indre Oslofjord, hvor den forekommer på en håndfull øyer og noen få fastlandslokaliteter i kommunene Asker, Bærum og Oslo. I 2009 ble arten også påvist ved Vik i Hole kommune (Buskerud). Den lille svarte billen lever utelukkende på dragehode, en kalkkrevende tørrengs- og kulturmarksplante som sannsynligvis er på tilbakegang i Norge i dag.

I denne rapporten presenteres resultatene fra kartlegging av dragehodeglansbille på Østlandet i juni 2010. Undersøkelsen tok utgangspunkt i 14 kjente lokaliteter for vertsplanten hvor billen enten ikke har blitt lett etter tidligere eller har blitt lett etter uten suksess. Lokalitetene fordelte seg mellom kommunene Oslo, Asker, Bærum, Hurum, Hole, Ringerike, Jevnaker og Gran. Billen ble lett etter visuelt og ved slagghåving, og vindus- og klisterfeller ble utplassert på ni av lokalitetene for å teste effektiviteten av fellefangst for påvisning av arten.

Dragehodeglansbille ble påvist på to nye lokaliteter i Indre Oslofjord: Brønnøya i Asker kommune og Kalvøya i Bærum kommune. Den ble videre påvist på fire nye lokaliteter i Hole og Ringerike kommuner (Buskerud). Man kan konkludere med at arten er utbredt i disse to kommunene. I Gran og Jevnaker kommuner i Oppland ble dragehodeglansbille ikke påvist, og heller ikke på østsiden av Indre Oslofjord (Ekebergskråningen og Malmøya) eller på Hurumlandet sør for Oslo. Disse resultatene er i samsvar med tidligere undersøkelser og tyder på at arten er reelt fraværende i disse områdene. Visuelt søk etter dragehodeglansbille ga klart best innsamlingsutbytte, mens fellefangst i utgangspunktet viste seg å være lite effektivt. Det var imidlertid store forskjeller i felleutbytte mellom lokaliteter med sammenlignbar tetthet av biller, og metoden kan ha forbedringspotensial.

Emneord: Dragehodeglansbille, Dragehode, Kartlegging, Kalktørreng

Referanse: Elven, H. 2010. Kartlegging av dragehodeglansbille (*Thymogethes norvegicus*) på Østlandet 2010. Fylkesmannen i Oslo og Akershus, Miljøvern avdelingen - rapport 1/2011

Forsidebilde: Dragehodeglansbille på dragehode – Hallvard Elven

Småbilder for- og bakside: Dragehode, dragehodeglansbille, klisterfelle – alle foto: Hallvard Elven

Forord

Dragehodeglansbille har på verdensbasis bare blitt funnet i Kaliningrad utenom Norge, og Norge har således et særskilt ansvar for å sikre denne sjeldne artens videre eksistens. Dragehode er billens eneste kjente næringsplante, og billens kjente utbredelse i Norge begrenser seg til en håndfull dragehodelokaliteter i Indre Oslofjord samt Hole og Ringerike i Buskerud. Flere av lokalitetene trues i dag av økt urbanisering eller av endringer i kulturlandskapet med negative konsekvenser for vertsplanten. Kartleggingen og utarbeidelse av rapporten er gjort av Hallvard Elven ved Naturhistorisk museum i Oslo.

I 2009 lanserte Direktoratet for naturforvaltning handlingsplanen for dragehode og dragehodeglansbille. Et av de høyest prioriterte tiltakene i handlingsplanen var å innhente mer kunnskap om disse to artenes utbredelse i Norge. Fylkemannen i Oslo og Akershus fikk ansvar for kartleggingen og koordineringen av tiltak for å bevare både dragehode og dragehodeglansbille.

Sommeren 2010 ble en ny forskrift sendt på høring der planten dragehode foreslås som prioritert art etter Naturmangfoldlovens § 24. Basert på utkastet til forskriften kan et slikt vern gi planten og dens leveområde et lovfestet vern, og slik bidra til å sikre både blomsten og billen for fremtiden.

Målet med kartleggingen sommeren 2010 var å øke vår kunnskap om dragehodeglansbillens utbredelse i Norge. Kartleggingen resulterte i seks nye lokaliteter og en ny nordgrense for arten, samtidig som artens fravær på flere lokaliteter ble bekreftet. Med denne kartleggingen nærmer vi oss en relativt god oversikt over dragehodeglansbillens utbredelse i Norge.

Det er opprettet nye tilskuddsordninger for arter som er foreslått som prioritert etter naturmangfoldloven. Det gir kommuner, grunneiere og organisasjoner en mulighet til å søke tilskudd for skjøtselstiltak som bidrar til å bevare blomsten dragehode.

Vi håper at denne kartleggingen bidrar til å gi kommunene et godt verktøy for å bidra til god planlegging og bevaring av en av Norges mest sjeldne biller, samt den vakre og sjeldne blomsten dragehode.

Oslo, 15. januar 2011

Anne-Marie Vikla
Fylkesmiljøvernssjef Oslo og Akershus

Innholdsfortegnelse

Forord	2
Innholdsfortegnelse	3
Sammendrag	4
1 Innledning	5
1.1 Bakgrunn for undersøkelsen	5
1.2 Kort om vertsplanten dragehode	5
1.3 Kort om dragehodeglansbille	5
1.4 Kartleggingshistorikk	6
2 Lokalteter og metodikk	6
2.1 Undersøkte lokaliteter	6
2.2 Innsamlingsmetodikk	6
2.2.1. Klisterfelle	7
2.2.2. Vindusfelle	7
3 Resultater	8
3.1 Nye lokaliteter for dragehodeglansbille	8
3.2 Lokalteter hvor dragehodeglansbille ikke ble påvist	9
3.2.1 Buskerud: Hurum	9
3.2.2 Oslo: Ekeberg og Malmøya	9
3.2.3 Oppland: Hadeland	9
3.3 Sammenligning av innsamlingsstrategier	9
3.3.1 Aktivt søk	9
3.3.2 Fellefangst	9
3.4 Forvekslingsarter	10
4 Konklusjon	11
5 Takk	11
6 Referanser	12
Vedlegg: Lokaltetsoversikt	13

Sammendrag

Den sjeldne billearten dragehodeglansbille er på verdensbasis bare kjent fra Norge og Kaliningrad. I Norge har arten inntil nylig bare vært kjent fra Indre Oslofjord, hvor den forekommer på en håndfull øyer og noen få fastlandslokaliteter i kommunene Asker, Bærum og Oslo. I 2009 ble arten også påvist ved Vik i Hole kommune (Buskerud). Den lille svarte billen lever utelukkende på dragehode, en kalkkrevende tørrengs- og kulturmarksplante som sannsynligvis er på tilbakegang i Norge i dag.

I denne rapporten presenteres resultatene fra kartlegging av dragehodeglansbille på Østlandet i juni 2010. Undersøkelsen tok utgangspunkt i 14 kjente lokaliteter for vertsplanten hvor billen enten ikke har blitt lett etter tidligere eller har blitt lett etter uten suksess. Lokalitetene fordelte seg mellom kommunene Oslo, Asker, Bærum, Hurum, Hole, Ringerike, Jevnaker og Gran. Billen ble lett etter visuelt og ved slagghåving, og vindus- og klisterfeller ble utplassert på ni av lokalitetene for å teste effektiviteten av fellefangst for påvisning av arten.

Dragehodeglansbille ble påvist på to nye lokaliteter i Indre Oslofjord: Brønnøya i Asker kommune og Kalvøya i Bærum kommune. Den ble videre påvist på fire nye lokaliteter i Hole og Ringerike kommuner (Buskerud). Man kan konkludere med at arten er utbredt i disse to kommunene. I Gran og Jevnaker kommuner i Oppland ble dragehodeglansbille ikke påvist, og heller ikke på østsiden av Indre Oslofjord (Ekebergskråningen og Malmøya) eller på Hurumlandet sør for Oslo. Disse resultatene er i samsvar med tidligere undersøkelser og tyder på at arten er reelt fraværende i disse områdene. Visuelt søk etter dragehodeglansbille ga klart best innsamlingsutbytte, mens fellefangst i utgangspunktet viste seg å være lite effektivt. Det var imidlertid store forskjeller i felleutbytte mellom lokaliteter med sammenlignbar tetthet av biller, og metoden kan ha forbedringspotensial.

1 Innledning

1.1 Bakgrunn for undersøkelsen

Fylkesmannen i Oslo og Akershus har koordinatorsansvaret for handlingsplanen for dragehode (*Dracocephalum ruyschiana*) og dragehodeglansbille (*Thymogethes norvegicus*). Det høyest prioriterte tiltaket i handlingsplanen er bedret kartlegging av disse to artene, og Fylkesmannen har med utgangspunkt i dette tatt initiativ til å kartlegge dragehodeglansbille utover dens kjente utbredelsesområde i Norge. Mens næringsplanten er sporadisk utbredt fra Fredrikstad i sør til Vågå i nord, har dragehodeglansbille inntil nylig bare vært kjent fra et begrenset område i Indre Oslofjord. I 2009 ble imidlertid billen påvist ved Vik i Hole kommune (DN rapport 2009-X), noe som åpner for at den kan ha en større og mer kontinental utbredelse enn tidligere antatt. I denne rapporten presenteres resultater fra kartlegging av dragehodeglansbille på Østlandet sommeren 2010. Til sammen 14 nye lokaliteter både i og utenfor artens kjente utbredelsesområde ble undersøkt i perioden 6. – 22. juni 2010. De fleste lokalitetene ble besøkt to ganger i løpet av perioden, for første gang ble fellefangst testet ut som en mulig metode for påvisning og overvåking av dragehodeglansbille. To ulike fellepatenter, klisterfelle og vindusfelle, ble testet på ni av de utvalgte lokalitetene.

1.2 Kort om vertsplanten dragehode

Dragehode (*Dracocephalum ruyschiana*) tilhører leppeblomstfamilien (Lamiaceae), og har et karakteristisk utseende med blå, leppeformede blomster og smale, korsstilte blader. Planten er kalkkrevende og finnes dels på ekstensivt drevet kulturmark, dels i brattlendte rasmarker og bergskrenter. I Norge har arten sin hovedutbredelse i Oslo-området, på Gran-Hadeland og i Mjøstraktene, men det finnes også gode forekomster oppover Gudbrandsdalen, i Vestre Gausdal og i Valdres. Sør for Oslo finnes det kun noen få forekomster langs kysten sør til Fredrikstad. Dragehode er sensitiv for gjødsling og gjengroing, og selv om det ikke er påvist en direkte tilbakegang i Norge er det sannsynlig at endringer i kulturlandskapet i dag utgjør en trussel mot innlandspopulasjonene. Kystpopulasjonene er i større grad knyttet til naturlige habitater som strandklipper og kalktørrenger, men også disse populasjonene er sårbare for bl.a. utbygging, gjengroing og konkurranse med svartelistede arter som syrin og rynkerose.

1.3 Kort om dragehodeglansbille

Dragehodeglansbille (*Thymogethes norvegicus*) tilhører glansbillene (Nitidulidae), en stor familie med overveiende små, plante- eller soppspisende biller. Dragehodeglansbilleren er 2,2 – 2,6 mm lang, oval og svartglinsende med fin behåring. Den kan lett forveksles med andre nærstående arter, men kan skilles fra disse bl.a. på genitalkarakterer. Arten ble beskrevet i 1959 basert på en serie dyr samlet på Snarøya i Bærum i 1926 (Easton 1959). Utenfor Norges grenser har arten bare blitt påvist i Kaliningrad vest i Russland (Audisio pers. medd., Jelínek & Audisio 2007). Norge har i så måte et særskilt ansvar for å ivareta denne arten. Dragehodeglansbille har bare blitt observert på dragehode og antas å være spesifikk på denne planten. De voksne billene kan påtreffes på vertsplanten i en begrenset periode fra planten står i knopp til den står i full blomst, vanligvis fra begynnelsen til siste halvdel av juni. Vertsplantens blomstringstid kan variere både mellom

sesonger og mellom lokaliteter, og flygetiden til billen kan dermed være vanskelig å forutsi. I varmt vær

kryper billen aktivt rundt på vertsplantens blomster og gnager på knoppene. På lokaliteter med høy tetthet av biller kan man se tydelige spor av billeangrep i form av gnag på blomsterknopper og lav blomstringssuksess. I vått og kjølig vær er billene mindre aktive, men oppholder seg fortsatt på og i blomstene. Lite er foreløpig kjent om artens øvrige livssyklus, men antatte larver av dragehodebille for første gang funnet i blomster av dragehode på Bleikøya i Oslo i 2009 (DN rapport 2009-X).

1.4 Kartleggingshistorikk

Dragehodeglansbille var frem til nylig kun kjent fra Fornebuhalvøya i Bærum kommune (dvs. Snarøya, Fornebu, Oksenøya og Lilleøya). I 1989 ble arten påvist på Ostøya i Bærum kommune, og mellom 2003 og 2008 ble den også funnet på Nesøya og Konglungen i Asker kommune, samt Hovedøya og Bleikøya i Oslo kommune. I 2009 ble en rekke dragehodelokaliteter i Oslo, Akershus, Østfold, Buskerud, Oppland og Hedmark undersøkt for dragehodeglansbille (DN rapport 2009-X). Undersøkelsen resulterte i det første innlandsfunnet av arten ved Vik i Hole kommune i Buskerud.

Dragehode med tydelige billeskader i form av aborterte knopper og misdannede blomster

2 Lokalteter og metodikk

2.1 Undersøkte lokaliteter

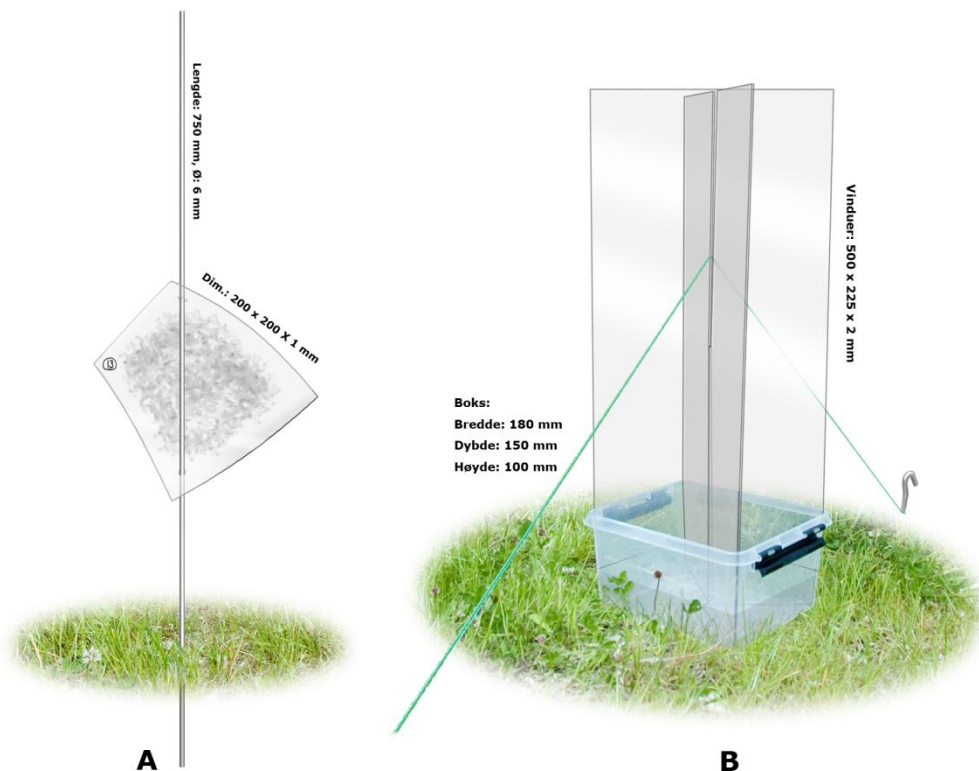
I alt 14 nye lokaliteter ble undersøkt, fordelt mellom fylkene Oslo, Akershus, Buskerud og Oppland. Undersøkelsen tok utgangspunkt i lokaliteter hvor vertsplanten var kjent å forekomme, men hvor dragehodeglansbille enten ikke har blitt lett etter tidligere eller har blitt lett etter uten suksess. Under utvelgelsen ble det lagt vekt på å inkludere lokaliteter både innenfor og utenfor billens kjente utbredelsesområde. I tillegg ble én kjent billelokalitet inkludert som kontroll for innsamlingsmetodikk (Oksenøya bruk i Bærum).

Lok nr.	Fylke	Kommune	Lokalitet	UTM (sone 32V)	Plante funnet	Bille funnet
1 (kontr.)	Akershus	Bærum	Fornebu: Oksenøya: Oksenøya bruk	589981 6641305	Ja	Ja
2	Akershus	Bærum	Sandvika: Jongsåsveien naturminne	584760 6640215	Ja	Nei
3	Akershus	Bærum	Sandvika: Kalvøya	586069 6639741 m.fl.	Ja	Ja
4	Akershus	Asker	Brønnøya: Pilbogen	585531 6636203	Ja	Ja
5	Oslo	Oslo	Ekeberg/Bekkelaget	598888 6640209 m.fl.	Ja	Nei
6	Oslo	Oslo	Malmøya: Søndre Malmøya	598119 6637314	Ja	Nei
7	Buskerud	Hurum	Solfjellåsene naturreservat	581753 6599085	Ja	Nei
8	Buskerud	Hurum	Haraldsfjellet naturreservat	583076 6598770	Ja	Nei
9	Buskerud	Hole	Fekjær	571135 6659723	Ja	Ja
10	Buskerud	Hole	Steinsletta: Mo	570654 6663934	Ja	Ja
11	Buskerud	Ringerike	Ultvedt	573248 6667537 m.fl.	Ja	Ja
12	Buskerud	Ringerike	Haugsbygda: Haug	573299 6671353	Ja	Nei
13	Buskerud	Ringerike	Haugsbygda: Berg	574273 6670926	Ja	Ja
14	Oppland	Jevnaker	Sløvika: Gunnstad	578669 6684584	Ja	Nei
15	Oppland	Gran	Gamkinn	582034 6690933	Ja	Nei

2.2 Innsamlingsmetodikk

Av hensyn til dragehodeglansbillens korte og noe uforutsigbare flygetid ble det lagt opp til to besøk på hver lokalitet i løpet av juni måned. Under hvert besøk ble vertsplanten undersøkt visuelt og i de fleste tilfeller

også ved skånsom slaghåving. I tillegg ble to ulike felletyper testet ut på ni av de undersøkte lokalitetene. Fellene ble utplassert under det første besøket og hentet inn igjen under neste besøk 8–11 dager senere. På hver av de ni lokalitetene ble det utplassert én vindusfelle og tre klisterfeller i umiddelbar nærhet av vertsplanten. Disse fellene benytter seg ikke av lokkemiddel, men baserer seg i stedet på passiv fangst av flygende insekter. I hvilken grad dragehodeglansbiller ville fly rundt vertsplanten var ikke kjent på forhånd, men luftveien ble ansett som den mest sannsynlige ankomstveien for biller på leting etter nye vertsplanter.

Felletedesign for de to utprøvde felletypene: (A) klisterfelle, (B) vindusfelle

2.2.1. Klisterfelle

Klisterfellen besto av en 200 x 200 mm plate i klar Lexan-plast, tredd på et 750 mm hulrør av aluminium via hull i to av platens hjørner. Den konkave siden av platen ble påført et tynt lag Tangle-Trap Insect Trap Coating fra The Tanglefoot® Company, og fellen ble plassert med limflaten inntil og i høyde med vertsplantens blomster.

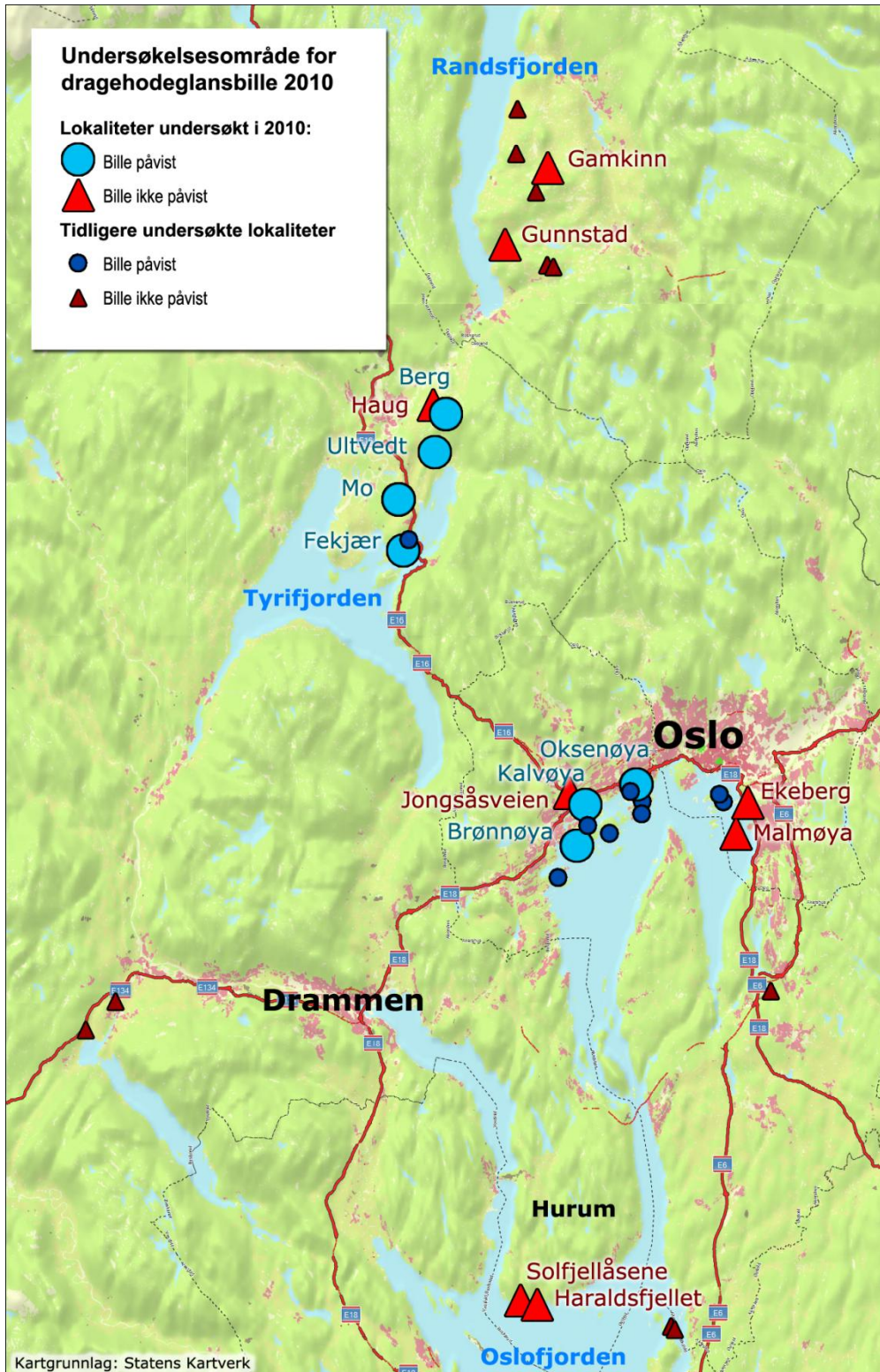
2.2.2. Vindusfelle

Vindusfellen besto av to plater i klar Lexan-plast med dimensjonene 500 x 225 mm, som ble tredd inn på hverandre via et spor i midten av hver plate og plassert i en 180 x 150 x 100 mm plastboks med avlivingsmiddel. Som avlivingsmiddel ble benyttet propylenglykol tilsatt noen dråper oppvaskmiddel og noen korn denatoniumbenzoat (bitterstoff). Propylenglykol er en tyktflytende, vannløslig væske med svært lav fordampning og liten eller ingen giftvirkning. Fellen ble plassert mellom individer av vertsplanten og forankret med en bardun.

3 Resultater

3.1 Nye lokaliteter for dragehodeglansbille

Dragehodeglansbille ble funnet på i alt seks nye lokaliteter. To av disse lå innenfor artens kjente utbredelsesområde i Indre Oslofjord: Brønnøya i Asker kommune og Kalvøya i Bærum kommune. De øvrige fire lå i Hole og Ringerike kommuner i Buskerud fylke: Fekjær og Mo i Hole, og Ultvedt og Berg i Ringerike. Ny nordgrense for arten er Berg i Haugsbygda i Ringerike kommune (60,168°N). Foruten de nye lokalitetene ble arten funnet i stort antall på kontroll-lokaliteten på Oksenøya i Bærum.

3.2 Lokalteter hvor dragehodeglansbille ikke ble påvist

3.2.1 Buskerud: Hurum

Dragehodeglansbille ble lett etter uten suksess på to lokaliteter på sørpissen av Hurum, 45 kilometer sør for Oslo. I Solfjellåsene naturreservat var vertsplanten svært fåtallig, og lokaliteten ble bare undersøkt en gang. I Haraldsfjellet naturreservat ble næringsplanten funnet tallrik innenfor et område på 2 x 5 meter. Lokaliteten ble besøkt to ganger og billen ble lett etter visuelt, ved slagghåving og med feller. Lokaliteten ligger en mil vest for Nordre Jeløya, hvor billen ble lett etter uten suksess i 2009 (DN rapport 2009-X).

3.2.2 Oslo: Ekeberg og Malmøya

Dragehodeglansbille ble lett etter uten suksess på to lokaliteter på østsiden av Indre Oslofjord: Ekebergskrånningen (inklusive Bekkelagskrånningen) og Malmøya. Billens fraværenhet på disse lokalitetene er overraskende siden begge lokalitetene har til dels meget gode bestander av vertsplanten og avstanden til de nærmeste kjente forekomstene av billen er kort (Hovedøya og Bleikøya mindre enn to kilometer unna). Ekebergskrånningen ble undersøkt tre ganger og Malmøya to ganger i perioden 4. – 15. juni. Områdene ble undersøkt grundig både visuelt, ved slagghåving og med feller. Billen har også tidligere vært lett etter i Ekebergskrånningen uten suksess (Hansen, L.O. pers. medd., Endrestøl, A. pers. medd.).

Utbytteløs leting etter dragehodeglansbille i Ekebergskrånningen i Oslo. I bakgrunn sees Hovedøya, hvor arten har gode populasjoner

3.2.3 Oppland: Hadeland

Dragehodeglansbille ble lett etter uten suksess på to lokaliteter i henholdsvis Jevnaker og Gran i Oppland. På Gunnstad i Jevnaker ble vertsplanten funnet svært avgrenset men tallrik ved en planovergang ved Bergensbanen. På Gamkinn i Gran ble vertsplanten funnet på to større åkerholmer, for det meste enkeltvis og spredt men også med et par tettere bestander. Billen har også tidligere vært lett etter uten suksess i disse to kommunene (DN rapport 2009-X). I likhet med årets kartlegging tok undersøkelsen den gang utgangspunkt i kjente populasjoner av vertsplanten, men vertsplanten ble bare gjenfunnet på én av de oppgitte lokalitetene og var der svært fåtallig (Endrestøl pers. medd.). Alle lokalitetene bar sterkt preg av gjengroing, og undersøkelsen kan tyde på at dragehode er i ferd med å forsvinne fra deler av Hadeland. De to populasjonene som ble undersøkt under årets kartlegging var imidlertid av en slik størrelse at billen burde kunne finne livsgrunnlag der.

3.3 Sammenligning av innsamlingsstrategier

3.3.1 Aktivt søk

Visuelt søk var uten sammenlikning den mest effektive påvisningsmetoden for dragehodeglansbille. På samtlige lokaliteter hvor arten ble funnet lot den seg relativt lett påvise ved å studere blomster og knopper av næringsplanten. Også i kaldt vær og om kvelden oppholdt billene seg på næringsplanten, gjerne halvveis skjult mellom utsprungne blomsterknopper. Slagghåving fungerte også effektivt, men innbrakte som regel færre dyr enn visuelt søk.

3.3.2 Fellefangst

Fellefangst av dragehodeglansbille ga variabelt men for det meste dårlig utbytte. Den eneste lokaliteten hvor fellefangst ga betydelig utbytte var kontroll-lokaliteten ved Oksenøya bruk, hvor vindusfellen innbrakte 13 eksemplarer av billen mens de tre utpasserte klisterfellene til sammen tok 15 eksemplarer. På tre andre lokaliteter hvor billen ble påvist visuelt, ble det til sammen bare tatt to eksemplarer i feller (klisterfeller på Berg og Ultvedt i Ringerike). Den relativt betydelige fangsten på kontroll-lokaliteten tyder likevel på at

fellefangst har et potensial som påvisningsmetode for arten, men at det gjenstår en del arbeid med å forstå de lokale faktorene som påvirker felleutbyttet. Det er verd å merke seg at Berg i Ringerike, hvor kun ett eksemplar ble tatt i felle, har en bestandstetthet av dragehodeglansbille som er sammenlignbar med kontroll-lokaliteten på Oksenøya.

3.4 Forvekslingsarter

Glansbillene er en stor familie med mange til dels svært like arter. Under feltarbeidet ble funnet flere glansbillearter på og rundt dragehodeplantene som i større eller mindre grad lignet dragehodeglansbille. De fleste av disse ble tatt enten i felle eller ved slaghåving og kan således være knyttet til andre planter som vokser sammen med dragehode. Men det ble også funnet ulike glansbiller på dragehode som til forveksling lignet dragehodeglansbille både i utseende og oppførsel. Under det første besøket på Berg i Ringerike den 6. juni ble dragehodeglansbille funnet i stort antall på vertsplanten. Ti dager senere ble det også funnet tallrike glansbiller på plantene, men ved nøyere undersøkelse viste kun halvparten av disse seg å være dragehodeglansbille mens de resterende tilhørte en en lignende (ikke nærmere identifisert) art. I kartleggingssammenheng er det viktig å være bevisst på forvekslingsfaren og alltid foreta grundig kontrollbestemmelse av det innsamlede materiale.

4 Konklusjon

Årets kartlegging har dokumentert at dragehodeglansbille er utbredt i kommunene Hole og Ringerike i Buskerud. Dette er den eneste regionen utenfor Indre Oslofjord hvor arten er påvist. Av fem undersøkte lokaliteter i Hole og Ringerike viste fire seg å ha populasjoner av billen. Et par mil lenger nord, i Jevnaker og Gran i Oppland, ble billen ikke påvist selv om de to undersøkte lokalitetene hadde forholdsvis gode bestander av vertsplanten. Tidligere kartleggingsarbeid tyder på at vertsplanten dragehode er på tilbakegang i området, og en mulig forklaring på billens fravær kan være økt habitatfragmentering. I Hole og Ringerike er vertsplanten fortsatt ganske utbredt og avstanden mellom nabopopulasjonene liten (1-4 km). Det gjenstår fortsatt å undersøke noen kjente dragehodepopulasjoner i Hole, Ringerike, Jevnaker og Gran for billen.

Årets kartlegging har gitt utfyllende kunnskap om forekomsten av dragehodeglansbille i Indre Oslofjord. Arten ble påvist på to nye øyer i vest: Brønnøya i Asker kommune og Kalvøya i Bærum kommune. I tillegg har artens fravær på østsiden av Indre Oslofjord blitt bekreftet gjennom grundige søk i Ekebergskranningen og på Malmøya. Man må anta at arten faktisk ikke finnes på disse lokalitetene på tross av tilsynelatende gunstige forhold og kort avstand til nærmeste kjente forekomster. Hvilke faktorer som kan forklare artens fravær på disse lokalitetene er ikke kjent. Det har heller ikke lyktes å påvise dragehodeglansbille sør for Indre Oslofjord verken under årets undersøkelse eller under tidligere undersøkelser. Vertsplanten har kun sporadiske forekomster sør for Oslo, og det er mulig at bestanden er for fragmentert til at dragehodeglansbillen kan opprettholde populasjoner her.

Dragehodeglansbille har beviselig en mer begrenset utbredelse enn vertsplanten, men det er for tidlig å konkludere med at utbredelsen begrenser seg til nærområdene rundt Oslo. Vertsplanten har tallrike populasjoner fra Hamar nordover gjennom Gudbrandsdalen, samt i Valdres fra Fagernes til Vangsmjøsi. Enkelte av disse populasjonene har blitt undersøkt tidligere uten at billen har blitt funnet (DN rapport 2009-X, Hansen, L.O. pers. medd.), men det gjenstår å foreta en grundig undersøkelse av disse områdene. Det faktum at dragehodeglansbille så langt bare har blitt funnet i områder med kort avstand mellom vertsplantepopulasjonene kan tyde på at arten er sensitiv for habitatfragmentering. En fornuftig strategi ved videre kartlegging vil være å fokusere letingen på områder med høy tetthet av vertsplanten. Lovende områder inkluderer Nes i Ringsaker og Fagernes i Valdres.

5 Takk

Mange takk til Lars Ove Hansen og Geir Søli for hjelp og nyttige innspill gjennom hele prosjektet, og for verdifulle kommentarer til manuset. Takk til Anders Endrestøl for utdypende informasjon om tidligere års kartleggingsarbeid på dragehodeglansbille, og til Paolo Audisio for oppdatert informasjon om dragehodeglansbillens utbredelse og gyldig navn. Vegar Bakkestuen ga meg verdifull hjelp med ArcGIS, og Gudmund Westereng og Gry Cathrin Moen assisterte meg ved produksjon av fellene.

6 Referanser

Direktoratet for Naturforvaltning. 2009. Handlingsplan for dragehode (*Dracocephalum ruyschiana*) og dragehodeglansbille (*Meligethes norvegicus*). DN rapport 2009-X.

Easton, A.M. 1959. A new species of *Meligethes* Stephens (Col., Nitidulidae). Norsk Entomologisk Tidsskrift 11 (1-2): 50-53.

Jelínek, J. & Audisio, P. 2007. Nitidulidae, side 459-491. – I Löbl, I. & Smetana, A. (eds.): Catalogue of Palaearctic Coleoptera, Vol. 4. Apollo Books, Stenstrup. 935 sider.

Vedlegg: Lokalitetsoversikt

1) Fornebu: Oksenøya: Oksenøya bruk (kontroll)

Fylke: Akershus

Kommune: Bærum

UTM: 32V 589981 6641305

Besøksdato	Plante funnet	Bille funnet	Blomstringsstadium
4. juni 2010	Ja	Ja	Små knopper, kun noen få med antydning til blått
15. juni 2010	Ja	Ja	For det meste store knopper; en del utsprungne

Lokalitetsbeskrivelse:

Lokaliteten er en svakt nordvestvendt eng på basisk leirskifergrunn. Enga preges av rik tørrengvegetasjon med bl.a. maure, jordbær, kantkonvall og tjæreblom. Enga på ca. 25 x 40 m er omgitt av andre naturtyper på alle kanter.

Forekomstvurdering dragehode:

Rikt forekommende på hele eng.

Forekomstvurdering dragehodeglansbille:

Svært tallrik. Vertsplanten med tydelige skader fra billeangrep.

Trusler/Skjøtsel:

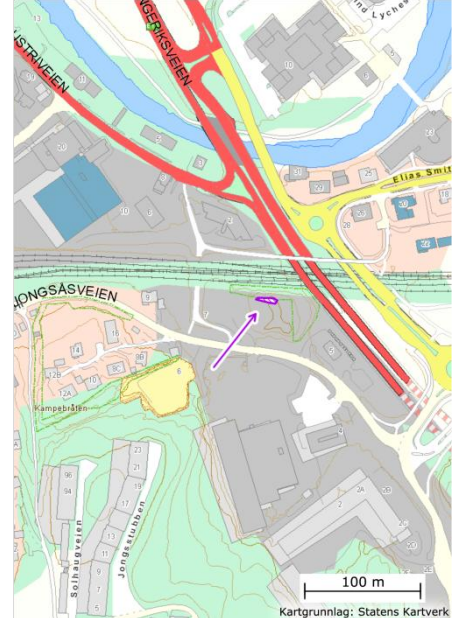
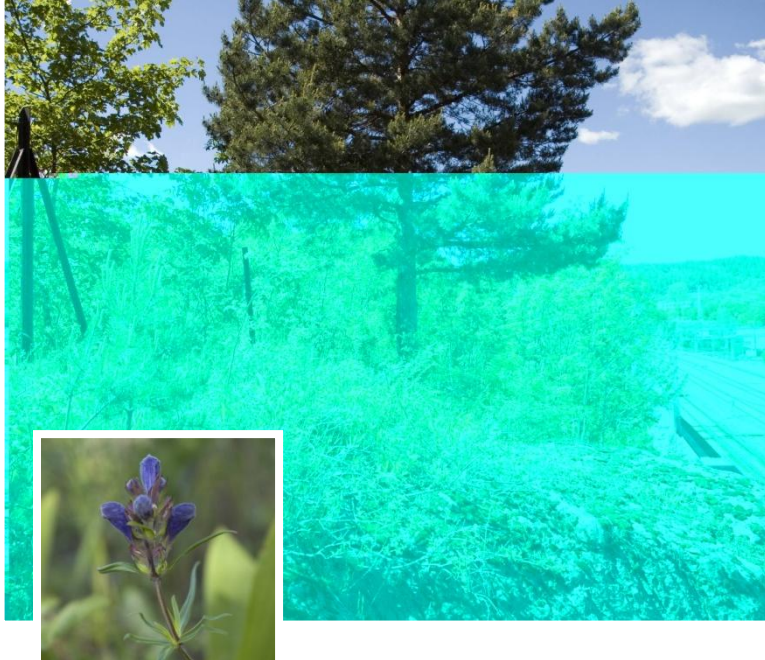
Enga er neppe naturlig og er avhengig av skjøtsel for å unngå gjengroing. Svartelistearten kanadagullris har etablert seg på eng.

Fangstteknikk	Utbytte dragehodeglansbille
Visuelt søk	Svært tallrik (>> 10 eks. under hvert besøk)
Slaghåving	7 eks. (kun testet under andre besøk)
Vindusfelle	13 eks. av dragehodeglansbille samt 19 eks. av lignende glansbilleart
Klisterfeller (3 x)	15 eks. av dragehodeglansbille samt 6 eks. av lignende glansbilleart

Kommentarer:

2) Sandvika: Jongsåsveien naturminne			Fylke: Akershus
			Kommune: Bærum
			UTM: 32V 584760 6640215

Besøksdato	Plante funnet	Bille funnet	Blomstringsstadium
4. juni 2010	Ja	Nei	Små knopper, kun noen få med antydning til blått
15. juni 2010	Ja	Nei	Knopper, kun noen få utsprungne

Lokalitetsbeskrivelse:

Jongsåsveien naturminne er en steil, 40 x 70 m kalkstein-leirskiferknaus omgitt av industri, trafikkmaskiner og bebyggelse. Knausen blir ansett som en viktig lokalitet for forståelse av Oslofeltets fossilførende bergarter, og deler av knausen ble i 1987 fredet mot inngrep som berører berggrunnen. Vegetasjonen består av edelløvskog, og dragehode vokser på toppen av knausen i overgangen mellom skog og stup på nordsiden. Planten vokser fåtallig i kantsone med høy bunnvegetasjon og noe mer tallrik på en liten, 2 x 4 m åpen tørreng på kanten av stupet (bilde).

Forekomstvurdering dragehode:

Fåtallig og spredt.

Forekomstvurdering dragehodeglansbille:

Ikke funnet.

Trusler/Skjøtsel:

Populasjonen har neppe behov for aktiv skjøtsel, men lokal utdøing er en risiko på grunn av det lave individantallet.

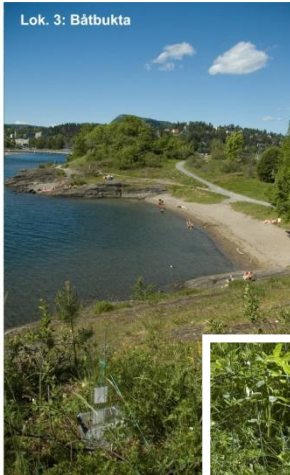
Fangstteknikk	Utbytte dragehodeglansbille
Visuelt søk	Ikke funnet
Slaghåving	Ikke funnet
Vindusfelle	Ikke funnet
Klisterfeller (3 x)	Ikke funnet

Kommentarer:

3) Sandvika: Kalvøya			Fylke: Akershus Kommune: Bærum UTM: Lok. 1) 32V 586069 6639741 (Kalvøya naturreservat) Lok. 2) 32V 586287 6639701 (Kalvøya nordøst) Lok. 3) 32V 585923 6639501 (Båtbukta)
Besøksdato	Plante funnet	Bille funnet	Blomstringsstadium
4. juni 2010	Ja	Ja	Små knopper til delvis utsprungne blomster
15. juni 2010	Ja	Ja	Store knopper til full blomst

Lok. 1: Kalvøya naturreservat

Lok. 2: Kalvøya nordøst

Lok. 3: Båtbukta

Lokalitetsbeskrivelse:
Kalvøya er en populær utfartsøy i Oslofjorden, og er sterkt parkpreget med idrettsbaner og store plenområder. Det finnes imidlertid også en god del åkerholmer med naturlig vegetasjon, samt skogområder og naturlige strandklipper. En smal stripe langs nordsiden av øya er definert som naturreservat. Dragehode ble funnet på tre steder med naturlig engvegetasjon. Lok. 1 er en svakt nordvendt kalktørreng rett innenfor naturreservatet nord på øya. Lok. 2 er en øst-vestgående kalkrygg nordøst på øya, omgitt av skog på tre kanter og åpen mot parkanlegg mot vest. Lok. 3 ligger i Båtbukta vest på øya og består av bratte, nordvestvendte kalkstrandklipper. Dragehodeglansbille ble påvist på de to første lokalitetene.

Forekomstvurdering dragehode:
Svært lokal, men tallrik på lok. 1 og 2. Mindre tallrik i Båtbukta (ca. 12 kloner). Forekomstarealene varierte fra 8 m² i Båtbukta til over 100 m² i naturreservatet.

Forekomstvurdering dragehodeglansbille:
Tallrik på lok. 1 og 2. Ikke påvist på lok. 3 (Båtbukta).

Trusler/Skjøtsel:
Hele øya utsettes for betydelig tråkk og slitasje. Store deler av øya er anlagt som plen, en landskapsform som ikke er forenlig med dragehode.

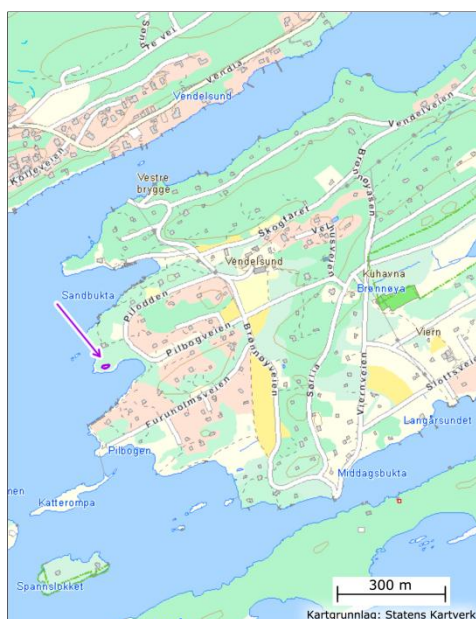
Fangstteknikk	Utbytte dragehodeglansbille
Visuelt søk	Tallrik (> 10 eks.)
Slaghåving	Moderat tallrik (< 10 eks.) (kun testet under andre besøk)
Vindusfelle	Felle stjålet
Klisterfeller (3 x)	Ikke funnet

Kommentarer:

4) Brønnøya: Pilbogen

Fylke: Akershus
Kommune: Asker
UTM: 32V 585531 6636203

Besøksdato	Plante funnet	Bille funnet	Blomstringsstadium
4. juni 2010	Ja	Ja	Knopper, noen få helt utsprungne

Lokalitetsbeskrivelse:

Lokaliteten ligger like ved strandkanten og består av sørvestvendte leirskiferklipper med tynt jordsmonn. Dragehode vokser sammen med kalkkrevende planter som liljekonvall, blodstorkenebb og brudespore. Lokaliteten viste sterke tendenser til gjengroing med bl.a. rose, einer og syrin.

Forekomstvurdering dragehode:

Ca. 10-20 kloner innenfor et område på 10 x 20 m.

Forekomstvurdering dragehodeglansbille:

Moderat tallrik.

Trusler/Skjøtsel:

Gjengroing utgjør sannsynligvis den største trusselen mot populasjonen, men lokaliteten ligger også i et område med stort utbyggingspress.

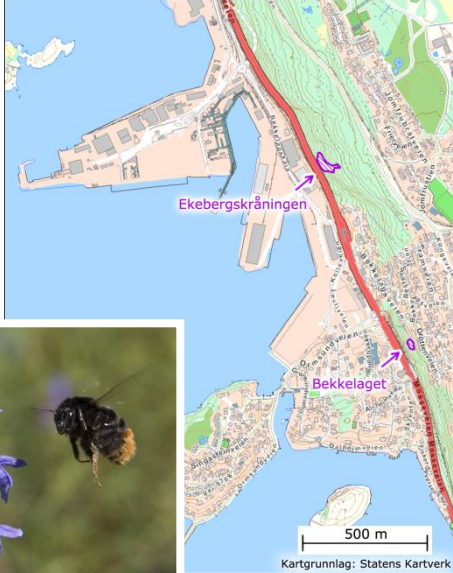
Fangstteknikk	Utbytte dragehodeglansbille
Visuelt søk	6 eks.
Slaghåving	Ikke testet
Vindusfelle	Ikke testet
Klisterfeller (3 x)	Ikke testet

Kommentarer:

Det ble ikke utplassert feller da lokaliteten lå tett innpå en privat hyttetomt. Lokaliteten ble av den grunn bare besøkt én gang.

5) Ekeberg/Bekkelaget			Fylke: Oslo Kommune: Oslo UTM: 32V 598888 6640209 (Ekebergskråningen) 32V 599286 6639525 (Bekkelaget)
Besøksdato	Plante funnet	Bille funnet	Blomstringsstadium
4. juni 2010	Ja	Nei	Knopper til full blomst
7. juni 2010	Ja	Nei	Knopper til full blomst
15. juni 2010	Ja	Nei	De fleste i full blomst

Lokalitetsbeskrivelse:
Ekebergskråningen er en bratt, vestvendt kalkskråning på østsiden av Indre Oslofjord. Vegetasjonen veksler mellom åpen kalkfuruskog, åpen blandingsskog og kalktørrenger. Området har stor biologisk, geologisk og arkeologisk verdi, og store deler av skråningen ble i 2008 vernet. Verneområdet avgrenses av bebyggelse i sør og øst (Bekkelaget), men også i disse områdene finnes det lommer med naturlig kalkengvegetasjon. Dragehode har etablert seg på flere åpne steder med tynt jordsmonn både i og utenfor verneområdet.

Forekomstsvurdering dragehode:
Til dels store og livskraftige bestander.

Forekomstsvurdering dragehodeglansbille:
Ikke funnet.

Trusler/Skjøtsel:
Jordsmonnet er stort sett tynt og området holdes sannsynligvis derigjennom naturlig åpent. Lokal forurensning kan utgjøre en potensiell trussel. Konkurransen med svartelistede plantearter kan komme til å utgjøre et problem.

Fangstteknikk	Utbytte dragehodeglansbille
Visuelt søk	Ikke funnet
Slaghåving	Ikke funnet
Vindusfelle	Ikke funnet
Klisterfeller (3 x)	Ikke funnet

Kommentarer:

6) Malmøya: Søndre Malmøya			Fylke: Oslo
			Kommune: Oslo
			UTM: 32V 598119 6637314

Besøksdato	Plante funnet	Bille funnet	Blomstringsstadium
7. juni 2010	Ja	Nei	Knopp til full blomst
15. juni 2010	Ja	Nei	Full blomst, noen visnende

Lokalitetsbeskrivelse:

Lokaliteten ligger like over strandsonen og består av sørvendte tørrbakker med tynt jordsmonn av leirskifergrus. Vegetasjonen preges av kortvokste kalkengplanter som blodstorkenebb og kantkonvall, men også av rikelige mengder melbær, samt spredte busker av einer, furu, berberis og asal. Deler av området ble vernet i 2008 (Søndre Malmøya naturminne).

Forekomstvurdering dragehode:

Spredt men rikelig, hovedsakelig i to avgrensede subpopulasjoner med 40 meters avstand.

Forekomstvurdering dragehodeglansbille:

Ikke funnet.

Trusler/Skjøtsel:

Området utsettes for en del tråkk, men dette utgjør ikke i dag et problem for dragehodebestanden. Storparten

av bestanden ligger innenfor verneområdet og er dermed beskyttet mot utbygging. Gjengroing kan utgjøre en trussel.

Fangstteknikk	Utbytte dragehodeglansbille
Visuelt søk	Ikke funnet
Slaghåving	Ikke funnet
Vindusfelle	Ikke funnet
Klisterfeller (3 x)	Ikke funnet
Kommentarer:	

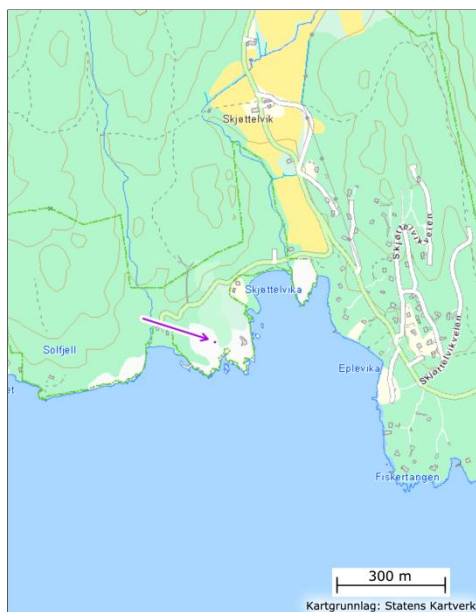
7) Solfjellåsene naturreservat

Fylke: Buskerud

Kommune: Hurum

UTM: 32V 581753 6599085

Besøksdato	Plante funnet	Bille funnet	Blomstringsstadium
7. juni 2010	Ja	Nei	Store knopper til full blomst

Lokalitetsbeskrivelse:

Solfjellåsene naturreservat ligger ute ved kysten på sørspissen av Hurumlandet. Området har kalkrik berggrunn, og vegetasjonen veksler mellom edelløvskog, kalkfuruskog og svært artsrike strandklipper. Dragehode ble funnet fåtallig på en liten østvendt hylle øverst på et stort, slakt kalksua sammen med bl.a. blodstorkenebb, kantkonvall og blåfjær.

Forekomstvurdering dragehode:

Svært fåtallig. Kun syv blomsterhoder observert innenfor et område på 2 m².

Forekomstvurdering dragehodeglansbille:

Ikke funnet.

Trusler/Skjøtsel:

Området holdes naturlig åpent på grunn av det svært tynne jordsmonnet. På grunn av det lave individtallet må populasjonen likevel ansees som sterkt truet.

Fangstteknikk	Utbytte dragehodeglansbille
Visuelt søk	Ikke funnet
Slaghåving	Ikke funnet
Vindusfelle	Ikke testet
Klisterfeller (3 x)	Ikke testet

Kommentarer:

Dragehodepopulasjonen ble ansett som så liten at det ikke var hensiktsmessig å utplassere feller. Av den grunn ble lokaliteten heller ikke avlagt flere besøk.

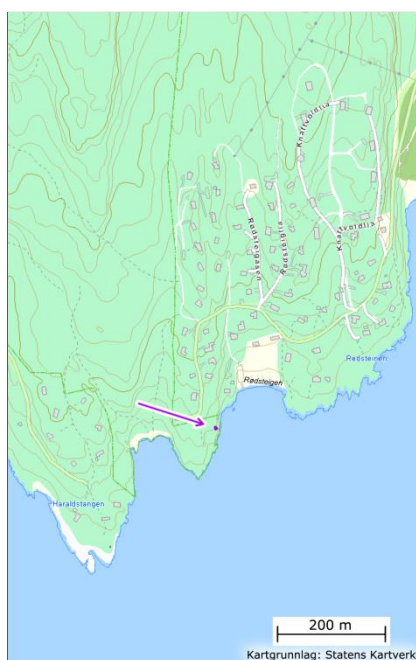
8) Haraldsfjellet naturreservat

Fylke: Buskerud

Kommune: Hurum

UTM: 32V 583076 6598770

Besøksdato	Plante funnet	Bille funnet	Blomstringsstadium
7. juni 2010	Ja	Nei	Alle stadier fra pre-knopp til fullt utsprunget
15. juni 2010	Ja	Nei	Full blomst

Lokalitetsbeskrivelse:

Haraldsfjellet naturreservat ligger ute ved kysten på sørspissen av Hurumlandet. Området har kalkrik berggrunn, og vegetasjonen veksler mellom edelløvskog, kalkfuruskog og svært artsrike strandklipper. Dragehode vokser på sørøstkanten av en frodig, artsrik strandklippe sammen med bl.a. blodstorkenebb og kantkonvall.

Forekomstsvurdering dragehode:

Tallrik og til dels dominerende innenfor et område på 2 x 5 m.

Forekomstsvurdering dragehodeglansbille:

Ikke funnet.

Trusler/Skjøtsel:

Området holdes sannsynligvis naturlig åpent, men gjengroing kan likevel utgjøre en trussel.

Fangstteknikk	Utbytte dragehodeglansbille
Visuelt søk	Ikke funnet
Slaghåving	Ikke funnet
Vindusfelle	Ikke funnet
Klisterfeller (3 x)	Ikke funnet
Kommentarer:	

9) Fekjær			Fylke: Buskerud Kommune: Hole UTM: 32V 571135 6659723
-----------	--	--	--

Besøksdato	Plante funnet	Bille funnet	Blomstringsstadium
18. juni 2010	Ja	Ja	Full blomst, noen store knopper

Lokalitetsbeskrivelse:

De tre gårdene Løken, Rytteråker og Fekjær ligger i det rike slettelandskapet ut mot Tyrifjorden sør for Vik i Hole kommune. Dragehode ble den 8. juni lett etter uten suksess på Løken og Rytteråker, men ble den 18. juni funnet ved et veikryss nord for Fekjær. Planten vokste rikelig på en smal kalkrygg med tørrengvegetasjon mellom en vei og en åker.

Forekomstvurdering dragehode:

Rikelig innenfor et område på 5 x 30 m.

Forekomstvurdering dragehodeglansbille:

Fåtallig.

Trusler/Skjøtsel:

Lokaliteten slås utvilsomt i dag, og videre slått er en forutsetning for at lokaliteten ikke skal gro igjen og planten utgå. Det foreligger et forslag til ny trasé for E16 gjennom Hole/Ringerike som vil ramme lokaliteten hvis iverksatt.

Fangstteknikk	Utbytte dragehodeglansbille
Visuelt søk	3 eks.
Slaghåving	1 eks.
Vindusfelle	Ikke testet
Klisterfeller (3 x)	Ikke testet

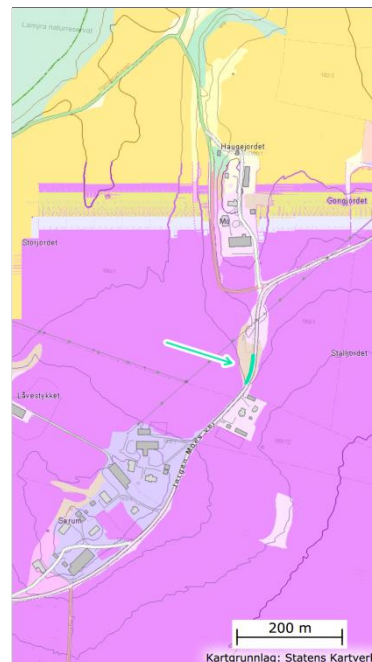
Kommentarer:

Feller ble ikke benyttet da næringsplanten først ble funnet under det siste planlagte besøket i området.

10) Steinsletta: Mo

Fylke: Buskerud
Kommune: Hole
UTM: 32V 570654 6663934

Besøksdato	Plante funnet	Bille funnet	Blomstringsstadium
8. juni 2010	Ja	Ja	Knopp til full blomst

Lokalitetsbeskrivelse:

Mo gård ligger i det rike slettelandskapet Steinsletta i Hole. Dragehode ble funnet fåtallig i en veikant langs beitemarkene rundt gården. Markene beites intensivt av sau og ku, og kun ett blomsterhode ble observert på innsiden av gjerdet.

Forekomstvurdering dragehode:

Spredt og fåtallig over en strekning på 60 meter.

Forekomstvurdering dragehodeglansbille:

Fåtallig.

Trusler/Skjøtsel:

Dragehode har bare etablert seg i en smal stripe langs veikanten hvor beitedyr ikke kommer til. Denne stripen holdes utvilsomt åpen ved slått og er avhengig av videre slått for å unngå gjengroing.

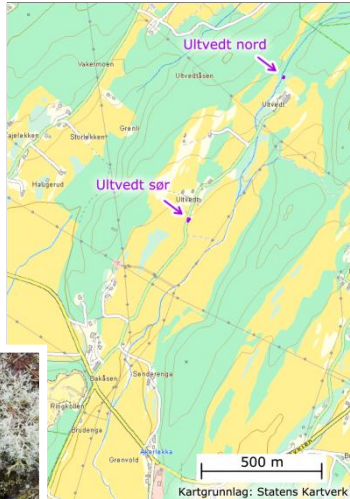
Fangstteknikk	Utbytte dragehodeglansbille
Visuelt søk	8 eks.
Slaghåving	1 eks.
Vindusfelle	Ikke testet
Klisterfeller (3 x)	Ikke testet

Kommentarer:

På grunn av den utsatte beliggenheten ble det ikke utplassert feller på denne lokaliteten.

11) Ultvedt			Fylke: Buskerud Kommune: Ringerike UTM: 32V 573248 6667537 (Ultvedt sør) 32V 573594 6668170 (Ultvedt nord)
Besøksdato	Plante funnet	Bille funnet	Blomstringsstadium
8. juni 2010	Ja	Ja	Svært små knopper til full blomst
18. juni 2010	Ja	Ja	Små knopper (Ultvedt nord)

Lokalitetsbeskrivelse:
Ultvedt-gårdene i Ringerike har flere bestander av dragehode. Ved sørgården vokser planten rikelig på en liten kalktørreng ved innkjørselen til tunet. Ved nordgården vokser planten sparsomt på leirskifergrunn inne i en relativt skyggefull granskog sammen med bl.a. reinlav, kantkonvall og jordbær. Voksestedet er utypisk for arten, og selv under besøket 18. juni hadde plantene kommet svært kort i utviklingen. Det er sannsynlig at området har vært åpnere tidligere og at skogen nå er i ferd med å lukke seg.

Forekomstvurdering dragehode:
Ved sørgården rikelig innenfor et område på 10 x 15 m. Ved nordgården sparsomt. I tillegg ble det observert noen planteindivider langs veien mellom gårdene.

Forekomstvurdering dragehodeglansbille:
Tallrik ved sørgården, svært fåtallig ved nordgården

Trusler/Skjøtsel:
Engen ved sørgården slås ifølge beboer regelmessig, og videre slått er en forutsetning for at dragehode skal overleve der. Dragehodepopulasjonen ved nordgården er sannsynligvis i ferd med å dø ut på grunn av gjengroing. Det foreligger et forslag til ny trasé for E16 gjennom Hole/Ringerike som vil ramme denne lokaliteten hvis iverksatt.

Fangstteknikk	Utbytte dragehodeglansbille
Visuelt søk	Tallrik ved sørgården, 1 eks. ved nordgården
Slaghåving	Ikke testet ved sørgården, 0 eks. ved nordgården
Vindusfelle	Ikke testet ved sørgården, 0 eks. ved nordgården
Klisterfeller (3 x)	Ikke testet ved sørgården, 1 eks. ved nordgården

Kommentarer:
Feller ble kun benyttet ved nordgården da det ikke lyktes å komme i kontakt med eier av sørgården under det første besøket.

12) Haugsbygda: Haug

Fylke: Buskerud
Kommune: Ringerike
UTM: 32V 573299 6671353

Besøksdato	Plante funnet	Bille funnet	Blomstringsstadium
8. juni 2010	Ja	Nei	Knopper

Lokalitetsbeskrivelse:

Lokaliteten ligger i et område preget av nyere småhusbebyggelse midt i Haugsbygda i Ringerike. Planten ble funnet svært fåtallig i en veiskråning nedenfor Haug gård, i fortsettelsen av en gresseng som tilhører gården. Grunnen består av leirskifer, og veikanten preges av arter som tjæreblom, maure og reinfann.

Forekomstvurdering dragehode:

Kun to kloner med en meters mellomrom. Hver klon med mindre enn 30 blomsterhoder (lite bilde).

Forekomstvurdering dragehodeglansbille:

Ikke funnet.

Trusler/Skjøtsel:

Lokaliteten er avhengig av slått for ikke å gro igjen. Dragehode må regnes som akutt truet grunnet det lave individtallet.

Fangstteknikk	Utbytte dragehodeglansbille
Visuelt søk	Ikke funnet
Slaghåving	Ikke funnet
Vindusfelle	Ikke testet
Klisterfeller (3 x)	Ikke testet

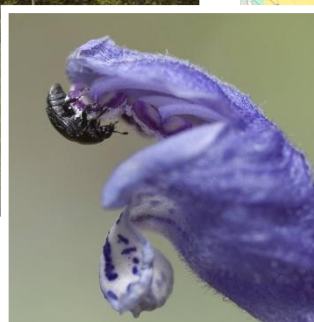
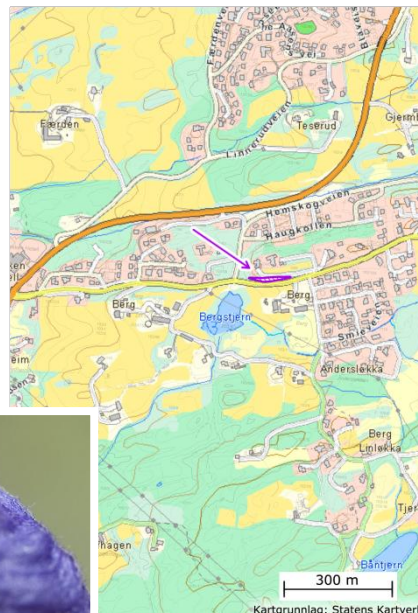
Kommentarer:

Dragehodepopulasjonen ble ansett som så liten at det ikke var hensiktsmessig å utplassere feller eller å avlegge lokaliteten flere besøk. Feller ble imidlertid testet på lokaliteten Berg en kilometer unna.

13) Haugsbygda: Berg

Fylke: Buskerud
Kommune: Ringerike
UTM: 32V 574273 6670926

Besøksdato	Plante funnet	Bille funnet	Blomstringsstadium
8. juni 2010	Ja	Ja	Knopp til full blomst
18. juni 2010	Ja	Ja	Hovedsakelig i full blomst

Lokalitetsbeskrivelse:

Lokaliteten består av en bratt, sørvendt leirskiferknaus med glissen løvskogbevoksning. Dragehode vokser spredt i løvskogen langs toppen samt rikelig på en åpen tørreng på toppen av knausen (bildet).

Forekomstvurdering dragehode:

Spredt men tallrik, stedvis dominerende.

Forekomstvurdering dragehodeglansbille:

Svært tallrik.

Trusler/Skjøtsel:

Lokaliteten trues i noen grad av gjengroing, spesielt av ospekjerr. Skogen holdes til en viss grad nede gjennom hogst i forbindelse med en ledning som går langs toppen av kollen. Dette begünstiger sannsynligvis dragehodepopulasjonen.

Fangstteknikk	Utbytte dragehodeglansbille
Visuelt søk	Svært vanlig (>> 10 eks.)
Slaghåving	6 eks.
Vindusfelle	0 eks.
Klisterfeller (3 x)	1 eks.

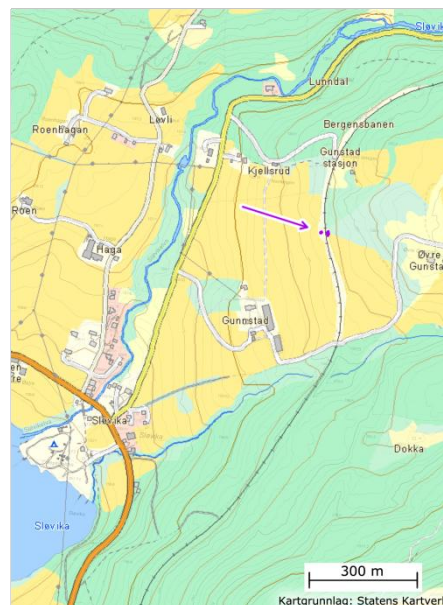
Kommentarer:

Under det andre besøket på lokaliteten ble det i tillegg til dragehodeglansbille funnet en annen, lignende glansbilleart i tilsvarende antall på vertsplanten. Denne ble ikke funnet under det første besøket.

14) Sløvika: Gunnstad

Fylke: Oppland
Kommune: Jevnaker
UTM: 32V 578669 6684584

Besøksdato	Plante funnet	Bille funnet	Blomstringsstadium
8. juni 2010	Ja	Nei	Små knopper
18. juni 2010	Ja	Nei	Hovedsakelig små knopper, et par nesten utsprungne

Lokalitetsbeskrivelse:

Gunnstadgårdene ved Randsfjorden ligger i et rikt jordbruksområde med kalkgrunn. Øvre Gunnstad utpreger seg ved å ha flere gamle hule eike- og asketrær. Markene rundt gårdene drives intensivt, dels til dyrking, dels som beitemark for kyr. Dragehode ble funnet svært lokalt ved jernbanesporet til Bergensbanen som løper mellom de to gårdene. Planten vokste dels på rudratmark i åkerkant sammen med bl.a. rose, liljekonvall og primula, dels på en bergknaus med sparsomt jordsmonn langs toglinjen (bildet), sammen med bl.a. liljekonvall, marikåpe og bringebær.

Forekomstvurdering dragehode:

Rikelig innenfor to flekker på henholdsvis 4 og 15 m².

Forekomstvurdering dragehodeglansbille:

Ikke funnet.

Trusler/Skjøtsel:

Planten finnes kun på et begrenset område med naturlig vegetasjon langs toglinjen. Bestandene er avhengige av menneskelig aktivitet i form av slått og/eller rydning for ikke å gro igjen.

Fangstteknikk	Utbytte dragehodeglansbille
Visuelt søk	Ikke funnet
Slaghåving	Ikke funnet
Vindusfelle	Ikke funnet
Klisterfeller (3 x)	Ikke funnet
Kommentarer:	

15) Gamkinn			Fylke: Oppland Kommune: Gran UTM: 32V 582034 6690933
Besøksdato	Plante funnet	Bille funnet	Blomstringsstadium
8. juni 2010	Nei	Nei	-
18. juni 2010	Ja	Nei	Full blomst

Lokalitetsbeskrivelse:
Gamkinngårdene ligger på Hadeland i et rikt jordbruksområde bestående av gamle havbunnssedimenter med stedvis oppstikkende kalkberg. Dragehode ble funnet på to skog- og krattkledde åkerholmer hvor kalkberget kom opp i dagen. Åkerholmene nyttes som kubeite, og dragehode vokste for det meste spredt og enkeltvis i åpnere beiteområder med rikelige mengder rosekratt. To større populasjoner fantes hhv. i en liten, sørvendt skogslusning, og på et åpent, sørvendt kubeite med svært tynt jordsmonn (lite bilde).

Forekomstvurdering dragehode:
Rikelig innenfor to arealer på hhv. 4 x 4 og 30 x 40 meter. Ellers fåtallig og enkeltvis over et større område.

Forekomstvurdering dragehodeglansbille:
Ikke funnet.

Trusler/Skjøtsel:
Åkerholmene utsettes for moderat beiting og sannsynligvis også hogst, noe som sannsynligvis begunstiger populasjonen av dragehode. Imidlertid vil overbeite kunne ha negative konsekvenser for planten.

Fangstteknikk	Utbytte dragehodeglansbille
Visuelt søk	Ikke funnet
Slaghåving	Ikke testet
Vindusfelle	Ikke testet
Klisterfeller (3 x)	Ikke testet

Kommentarer:
Feller ble ikke benyttet da vertsplanten først ble funnet under det siste besøket i området. Slaghåving ble ikke benyttet, men plantene ble undersøkt svært grundig visuelt. To svarte glansbiller som ble funnet på plantene viste seg senere å tilhøre en annen art.

Fylkesmannen i Oslo og Akershus
Postboks 8111 Dep, 0032 Oslo
Besøksadresse: Tordenskiolds gt 12
Telefon: 22 00 35 00, Telefaks: 22 00 36 58
E-post: postmottak@fmoa.no
www.fylkesmannen.no/OsloogAkershus